

Inspiratie voor een Buitengebied in Balans

Advies van de Raad van Inspiratie

28 mei 2015

Raad van Inspiratie:

Simon van Loon, Ines van den Waarenburg , Peter Nossin, Harry Hermans, Agnita van Rooijen,
Raymond Pahlplatz, Marijke Vaes, Hans Heijnen, Peter Willekens, Monique Meijerink, Jacob Pustjens

Voorzitter:

Herman Vreken

Secretariaat:

Hans Caubo, Joyce Dirx, Petra Philips, Esther Schrier

Voorwoord

Het opleveren van inspiratie voor een Buitengebied in Balans was de opdracht, waar we afgelopen jaar met de Raad van Inspiratie aan zijn begonnen. Een zeer gemêleerd gezelschap van bevoegen ervaringsdeskundigen hebben hier 4 zeer uitvoerige bijeenkomsten aan gewijd; vrijwillig en zonder last- of ruggespraak brachten zij een serieuze dialoog op gang. Een zoektocht die niet zomaar even afgerond kan worden, maar wel een basis biedt voor succesvolle vervolgstappen.

Het gemeentebestuur, maar ook de deelnemers hebben zich hiermee kwetsbaar opgesteld en dat verdient veel waardering. Ondanks de complexiteit van de materie valt het vanachter het bureau allemaal nog wel de overzien, maar een concrete oplossingsgerichte dialoog is van een andere orde. Het resultaat is hoopvol omdat er niet alleen maar meningen en ideeën zijn uitgewisseld, maar ook naar elkaar geluisterd is en gezocht werd naar oplossingen. De verbindingen tussen landbouw, natuur, leefbaarheid, toerisme en recreatie zijn in ieder geval gelegd en staan klaar om verder uitgewerkt te worden in een concreet plan van aanpak. Dit proces verdient een vervolg om daarmee de concretisering van Buitengebied in Balans van kansenkaart naar realisatie te brengen. Een mooi voorbeeld voor de rest van (Midden) Limburg, dat in deze spannende tijden van verdergaande decentralisatie, financiële schaarste en een toenemende behoefte aan burgerparticipatie op zoek moet naar nieuwe sturingsmodellen in het landelijk gebied .

Biedt boeren en burgers de ruimte om samen tot oplossingen te blijven komen; zet met behulp van actieve platforms in op het concept van de Proeftuinen; oftewel werk aan oplossingen in plaats van te blijven hangen in problemen.

Ik wil in ieder geval de deelnemers van harte bedanken voor hun bijdrage aan dit proces, maar ook bestuur, gemeenteraad en ambtenaren van de gemeente Nederweert, omdat ze de moed hebben getoond om deze nieuwe geest uit de fles te laten.

Herman Vrehan

Inhoudsopgave

1. Introductie	7
2. Het proces, samen delen	9
3. Ambitie: samen groots!	11
4. Agenda: samen op pad	15
5. Aanbevelingen: samen doen!	27
Bijlage 1 Raad van Inspiratie	33
Bijlage 2 Interactieve sessie gezondheid en intensieve veehouderij	35
Bijlage 3 Acties	37

1. Introductie

Het voorliggende advies van de Raad van Inspiratie (RvI) maakt onderdeel uit van het bredere proces Buitengebied in Balans, dat in 2013 is opgestart. Alvorens in te gaan op de positie van de RvI en de opzet van dit advies, wordt eerst kort aandacht besteed aan de formele basis en het waarom van de Buitengebied in Balans-aanpak.

Op 18 juni 2013 heeft de gemeenteraad van Nederweert het plan van aanpak majeur programma 'Buitengebied in Balans' vastgesteld. De aanleiding hiertoe was de constatering van de gemeenteraad dat de problematiek in het buitengebied complex is en de wens om dit integraal en in onderlinge samenhang op te pakken. Dit raadsbesluit vormde de formele start van het traject Buitengebied in Balans, waarvan de naam in 2014 is gewijzigd in 'Buitengebied in Balans, samen groots, samen doen!' (afgekort: BiB).

Belangrijkste reden vormt de forse spanning tussen enerzijds de veehouderij en anderzijds het leefklimaat en de ruimtelijke kwaliteit in Nederweert. De ontwikkelingen in het buitengebied de afgelopen decennia hebben gezorgd voor een toenemende onbalans. Deze complexe problematiek kent een aantal aspecten:

- Economisch: de agrarische sector staat onder grote druk en daarmee ook de werkgelegenheid in Nederweert. Veel bedrijven gaan komende jaren stoppen, de ondernemers van de toekomst zijn op zoek naar toegevoegde waarde en staan voor een verduurzamingsslag.
- Qua omgeving is er sprake van negatieve effecten op ruimtelijk en milieugebied. Belangrijke problemen zijn o.a. geur, fijn stof, gezondheid en ammoniak.
- In sociaal opzicht is er op veel plaatsen sprake van polarisatie en wantrouwen. Niet alleen tussen burgers, natuur- en milieu-organisaties en ondernemers onderling, maar ook richting overheid.

Kortom, er liggen grote opgaven, de situatie is urgent en er is behoefte aan een voortvarende aanpak. Vliegwielen hiervoor vormt de grote dynamiek, die zich momenteel op tal van terreinen voordoet. Deze biedt grote kansen voor het realiseren van een stevige kwaliteitsimpuls, zowel in economisch opzicht als wat betreft leefklimaat en ruimtelijke kwaliteit.

'Buitengebied in Balans, samen groots, samen doen!' bevat een groot aantal activiteiten in het buitengebied, die waar mogelijk in onderlinge samenhang worden opgepakt. Het leggen van verbindingen staat daarbij centraal. Medio 2013 is gestart met zogenaamde proeftuinen. Proeftuinen zijn in feite concrete initiatieven c.q. dynamiek vanuit het veld (ondernemers, burgers, buurten, verenigingen, netwerken e.a.) die een bijdrage kunnen leveren aan het realiseren van balans in het buitengebied.

Naast het starten met de proeftuinen dient er ook een gezamenlijke ambitie en agenda te worden opgesteld voor het buitengebied van de komende jaren. Het is nodig om samen een stip aan de horizon te plaatsen. In feite een gemeenschappelijk beeld, waarin Nederweert zich herkent en dat het waard is om voor te gaan en dat voor betrokkenen kan gaan werken als kompas. Ruim een jaar geleden benaderde de gemeente de leden van de Raad van Inspiratie met de vraag hieraan hun bijdrage te willen verlenen. In het volgende plaatje is de positie van de Raad van Inspiratie in het proces weergegeven. Dit laat zien dat proeftuinen-aanpak en het proces van de Raad complementair zijn en elkaar versterken. In hoofdstuk 2 wordt nader ingegaan op het RvI-proces.

**We hebben de materie niet
opgelost maar we hebben wel
respect voor elkaar gekregen.**

Jakob Pustjens

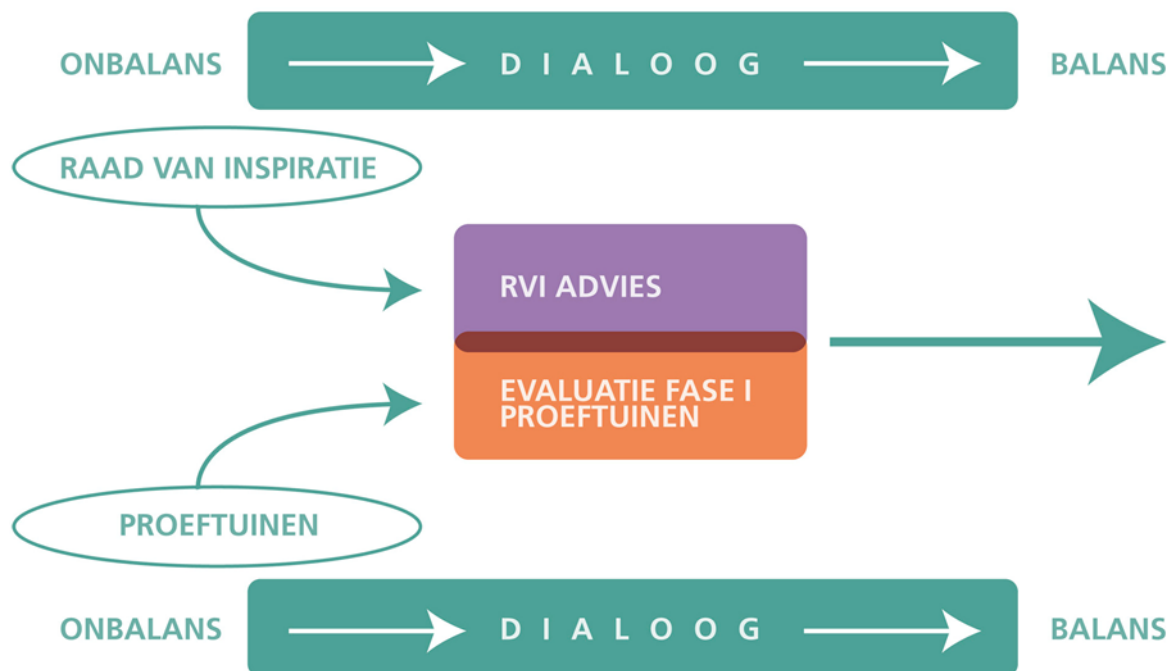
2. Het proces, samen delen

2.1 Totstandkoming van het advies van de Raad van Inspiratie.

Om te komen tot een gezamenlijke ambitie en agenda voor het buitengebied is een Raad van Inspiratie in het leven geroepen met als opdracht om een gezamenlijke ambitie en agenda voor de komende jaren te benoemen. De Raad van Inspiratie bestaat uit personen die betrokken zijn bij het buitengebied van Nederweert vanuit verschillende hoedanigheden (agrarische bedrijven, recreatiebedrijven, bewoners, natuur, milieu en gezondheid). In bijlage 1 staat hoe de Raad van Inspiratie tot stand is gekomen en wie er deel van uitmaken.

Het gaat om een beeld van en voor het buitengebied van Nederweert. Dat betekent dat dit primair een beeld moet zijn van de mensen in Nederweert. Dit advies bevat de uitkomsten van een interactief proces dat bijna een jaar is gevolgd binnen de gemeente Nederweert. De waarden, kansen en acties in dit advies zijn afkomstig uit de vier sessies met de Raad van Inspiratie het afgelopen jaar.

De positie van de Raad van Inspiratie binnen Buitengebied in Balans

Dit advies is geen afgeronde en uitputtende rapportage, maar veel meer een tussenstation in het doorlopend proces naar een buitengebied in balans. Dit betekent dat niet alle thema's in dit advies aan de orde zullen komen. Daarvoor is de beschikbare tijd te kort geweest.

2.2 Proces van Raad van Inspiratie.

De Raad van Inspiratie heeft geconstateerd dat het proces dat gevolgd is om te komen tot dit advies een resultaat is, dat meerwaarde heeft voor de balans van het buitengebied. Het heeft er toe geleid dat er meer begrip is voor en kennis is over elkaars standpunten. Uit het gevolgde proces blijkt dat personen in staat zijn samen oplossingen te zoeken voor de stippen die aan de horizon gezet worden in het buitengebied. Personen, die eerder tegengestelde belangen vertegenwoordigden, kwamen tot de ontdekking dat ze ook een gezamenlijk belang hebben en dat er meer winst voor het buitengebied

kan worden gehaald, door samen te werken. Door naar elkaar te luisteren en met elkaar in overleg te gaan, wordt er meer bereikt dan de emoties de boventoon te laten voeren.

De Raad van Inspiratie adviseert daarom om het proces in de toekomst voort te zetten door de dialoog in het gebied te blijven voeren.

2.3. Kennis als onderdeel van het proces.

Samen delen is afhankelijk van de beschikbaarheid van kennis. Behalve nieuwe kennis gaat het vooral om het bij elkaar brengen en uitwisselen van bestaande kennis. Een transparante, veilige omgeving helpt daarbij. Kennis is nodig voor het op gang brengen van dialoog en het stimuleren van betrokkenheid van personen en partijen. Door de beschikbaarheid van kennis kan ook beter worden gecommuniceerd met alle relevante doelgroepen en kunnen vragen beter worden beantwoord. Vanuit dit perspectief bezien vormt Buitengebied in Balans ook een interessante leeromgeving voor kennisontwikkeling en –uitwisseling. De Raad van Inspiratie adviseert om het delen van kennis als onderdeel van het proces continu mee te nemen.

Het was een slimme en moedige zet van de Gemeente om mensen vanuit verschillende disciplines bij elkaar te brengen om in dialoog te gaan over een Buitengebied in Balans. Pasklare oplossingen zijn er (nog) niet, maar er zijn wel bruggen geslagen en creatieve ideeën ontstaan. Belangrijk is nu om door te zetten, aan de slag te gaan met die ideeën.

Marijke Vaes

3. Ambitie: samen groots!

3.1 Ambitie en waarden

'Buitengebied in Balans, samen groots, samen doen!' richt zich op het toekomstbestendig maken en houden van het buitengebied. De Raad van Inspiratie constateert dat in de huidige situatie sprake is van onbalans. Deze onbalans manifesteert zich op een groot aantal terreinen zoals geuroverlast, risico's voor gezondheid, verrommeling en leegstand, te weinig biodiversiteit, onbegrip en gebrek aan kennis, geen vertrouwen in de overheid e.a.

Deze onbalans vormt de resultante van de maatschappelijke en economische ontwikkelingen gedurende afgelopen decennia en de specifieke omstandigheden in Nederweert c.q. de Peelregio.

In de Raad van Inspiratie zijn deze aspecten van onbalans met respect voor elkaar bespreekbaar gemaakt. Meermaals is een gezamenlijke en diepgaande dialoog gevoerd over de koers die nodig is om weer in balans te komen. Dat vereist in de eerste plaats het samen inkleuren van de ambitie en het spreken van dezelfde taal. De Raad van Inspiratie heeft dit gedaan door het benoemen en nader duiden van een aantal waarden, die onderdeel moeten uitmaken van een buitengebied in balans dat de toekomst aankan. De waarden zijn dus centraal gesteld en niet de huidige regels; deze vormen slechts een middel om het doel te bereiken.

De Raad van Inspiratie realiseert zich tegelijkertijd dat het tijd vraagt om deze koers samen met elkaar te gaan varen en daaraan vast te houden. De gezamenlijke waarden vormen in feite de basis voor 'stippen aan de horizon', die houvast biedt voor alle betrokkenen. Dat vereist vastberadenheid en samen optrekken in de onzekere tijd die voor ons ligt: 'Samen groots, samen doen!' De Raad van Inspiratie heeft de gezamenlijke ambitie beknopt beschreven aan de hand van de volgende waarden:

- Identiteit
- Duurzaamheid
- Diversiteit
- Leefbaarheid
- Verdienvermogen

Voor elk begrip afzonderlijk is een inkleuring gegeven met als resultaat dat de contouren zichtbaar worden van het buitengebied waarvoor we samen willen gaan in Nederweert. De Raad van Inspiratie realiseert zich dat deze begrippen pas kracht krijgen als ze concreet ingevuld gaan worden. In de thematische agenda (hoofdstuk 4) en aanbevelingen (hoofdstuk 5) zijn hiervoor voorstellen gedaan.

Met nadruk wordt erop gewezen dat het niet mogelijk is de 'wereld te verbouwen'. De Raad van Inspiratie vindt dat aangesloten dient te worden bij de schaal van Nederweert en hetgeen beïnvloedbaar is. Maar wel gericht op de ontwikkelingen in de regio.

Vertrekpunt voor de gezamenlijke koers vormt de identiteit van Nederweert, welke in feite de resultante is van de ontwikkelingen in het verleden. De nieuwe identiteit wordt vorm gegeven vanuit de beschreven waarden. Deze waarde identiteit vormt ook in feite het ankerpunt voor het totale proces Buitengebied in Balans, samen groots, samen doen!

Niet denken in regels
maar in doelen.

Peter Willekens

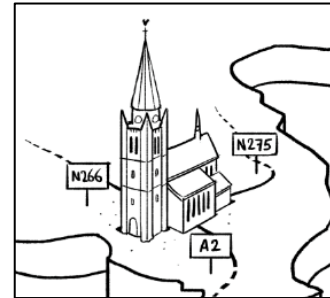

3.2 Toelichting waarden

De kracht van de uitgekozen waarden ligt in de onderlinge samenhang, ze lopen allemaal door elkaar heen en zijn niet te 'knippen'. Kortom, een integrale benadering die meer oplevert dan de som van de afzonderlijke delen.

1. Identiteit

De huidige identiteit van Nederweert (het gemeenschappelijk DNA) vormt in feite de basis om tot een gezamenlijk toekomstig beeld te komen, in feite een nieuwe identiteit. De Raad van Inspiratie geeft aan dat een eigen identiteit vereist om niet allemaal hetzelfde te doen en om niet alles in hokjes te plaatsen. Als waardevolle elementen van een nieuwe identiteit worden genoemd:

- Nederweert maakt onderdeel uit van de Peel. In het uitgestrekte buitengebied bevindt zich naast een aantal buurtschappen en gehuchten een drietal grote natuurgebieden (Nationaal Park De Grootte Peel, Weeterbos en Sarsven en de Banen e.o.). Meer verbindingen tussen woonkernen en natuurgebieden brengen burgers weer dichterbij het buitengebied.
- De typische ontginningsgeschiedenis van de Peel is op veel plekken nog 'afleesbaar' uit het landschap. De uitdaging is om nieuwe ontwikkelingen te verbinden met vergroting van deze 'afleesbaarheid'
- Dezelfde ontginningsgeschiedenis heeft geleid tot pioniersgeest en krachtig ondernemerschap met veel dynamiek. Resultaat is o.a. dat ca. 40% van de werkgelegenheid afkomstig is uit de agribusiness. Diverse bedrijven in de veehouderijketen zijn wereldspelers op hun terrein. Deze harde werkers / doeners / makers vormen de motor voor het benutten van nieuwe kansen. De ontwikkeling van het ondernemerschap en de onderneming moet gericht zijn op bewustwording van de eigen waarden in relatie met haar omgeving.
- Van oudsher is het buitengebied een waterrijk gebied, dat onderdeel uitmaakt van het Midden-Limburgse beekdallandschap. De aanwezigheid van de kanalen viersprong is bijzonder en biedt perspectieven voor meerdere ontwikkelingen.
- Nederweert kent een centrale ligging in Zuidoost-Nederland op de A2-as Eindhoven – Weert – Maastricht. De korte afstand tot Brainport Eindhoven, Chemelot Sittard-Geleen en Greenport Venlo is een onderscheidende vestigingsfactor, naast de vele mogelijkheden voor kruisbestuiving en samenwerking met deze campussen.
- Trots en onderlinge verbondenheid vereisen respect voor je burens, praten met je omgeving en uitleggen wat je doet. Gezamenlijke boer – burger initiatieven maken in toenemende mate onderdeel daarvan uit.

2. Duurzaamheid

Om kansen te benutten hebben de verschillende gebruikers van het buitengebied niets aan ad-hoc-oplossingen. Er is uitsluitend perspectief met een lange-termijnstrategie. Alleen dan zijn duurzaamheid, en dus continuïteit, gewaarborgd. Het gaat daarbij zowel om de economische, de ecologische als de sociale aspecten van duurzaamheid. Alleen in samenhang leiden deze tot meerwaarde voor het buitengebied. De Raad van Inspiratie heeft meerdere specifieke elementen aangestipt, die belangrijk zijn op weg daar naar toe:

- Denken en doen in kringlopen (circulaire economie). Er liggen in toenemende mate kansen in de ontwikkeling van nieuwe kringloopconcepten voor o.a. energie, water en reststromen.
- Iedereen in het buitengebied (ondernemer, burger, recreant) kan een bijdrage leveren aan duurzaamheid. We moeten dan eerlijk zijn over 'waar heb ik wel en niet invloed op'.
- Het is belangrijk kwaliteit na te streven: dit leidt tot meer onderscheidend vermogen. Dat geldt bijvoorbeeld voor ondernemerschap, maar ook voor landschap, milieu e.a.

- Cruciaal zijn duurzame locaties en een duurzame inrichting: of het nu gaat om bedrijven, natuurgebieden of routestructuren, functies moeten op goede, duurzame plekken komen. Duurzaamheid betreft dan bijvoorbeeld ook gebiedseigen beplanting en architectuur.

3. Diversiteit

Diversiteit is aantrekkelijk en maakt in allerlei opzichten minder kwetsbaar. In die zin is diversiteit van grote waarde voor een stabiel buitengebied. De Raad van Inspiratie noemt een aantal invalshoeken: Landschappelijke diversiteit: vooral de vergezichten zijn in Nederweert een belangrijk item, evenals meer gevarieerde graslanden met meer plantensoorten en weidevogels (=biodiversiteit).

- Onderscheidende bedrijfsconcepten bieden meer kansen, de tijd van homogeniteit lijkt voorbij. Het buitengebied is niet alleen voor de landbouw, de landbouw is niet alleen voedselproductie en agrarische ondernemers specialiseren en differentiëren steeds meer (o.a. verbreding, verdieping, nevenactiviteit of met een tweede baan). De vele vrijkomende bedrijfsgebouwen bieden kansen voor nieuwe, andersoortige activiteiten. Een buitengebied in balans vraagt echter ook dat een aanzienlijk aantal gebouwen zal worden geamoveerd. Meer inzicht in waar, wanneer en welke gebouwen vrijkomen, is daarvoor nodig.

4. Verdienvermogen

Voldoende verdienenvermogen, zeg maar 'brood op de plank', vormt de basis voor een goed beheer van het landelijk gebied en daarmee voor een buitengebied in balans. Het huidige verdienenvermogen staat onder druk. Dit geldt niet alleen voor de in Nederweert prominent aanwezige veehouderijbedrijven en meer in het algemeen de gehele primaire sector, maar bijvoorbeeld ook voor toeristisch-recreatieve bedrijven, loonwerk, maakindustrie e.a. De huidige crisis leidt tot een situatie waarin ondernemers, burgers, maatschappelijke organisaties en overheden hun grip grotendeels zijn kwijtgeraakt.

Verdienenvermogen staat of valt met de flexibiliteit, inzetbaarheid en weerbaarheid van ondernemers. Sleutelwoorden daarbij zijn tijdig inspelen op trends en ontwikkelingen, voortdurende kennisontwikkeling, toegevoegde waarde, samenhang in de keten, maatschappelijke verantwoordelijkheid, nieuwe bedrijfsconcepten en niet in de laatste plaats samenwerking. Aanvullend benadrukt de Raad van Inspiratie dat er meer begrip en kennis nodig is bij de consument over producten, productiewijze en opbouw van de kostprijs. Maar de ondernemers kunnen het niet alleen: alle partijen zullen een nieuwe rol moeten pakken en met elkaar een nieuw samenspel vinden.

5. Leefbaarheid

Leefbaarheid kent meerdere invalshoeken: niet alleen economisch (werkgelegenheid) en ruimtelijk (fysieke voorzieningen), maar ook qua sociale samenhang en gezondheid. Met name sociale samenhang, zeg maar de onderlinge verbondenheid van de mensen in Nederweert, is in feite het smeermiddel van een goede leefbaarheid. Kijkend naar de toekomstige ontwikkelingen, wordt deze sociale samenhang steeds belangrijker. De Raad van Inspiratie zet een aantal specifieke accenten waar het betreft de leefbaarheid in het buitengebied van Nederweert:

- Een gezonde woon- en werkomgeving, waarbij gezond een brede betekenis heeft: zowel voor mens, dier als omgeving (de samenhang van deze deelterreinen wordt door deskundigen aangeduid met de term 'one health').
- Het welzijn van mensen: cruciaal is dat mensen geen overlast ervaren en dat het goed toeven is in het buitengebied. Hoewel er uiteenlopende opvattingen bestaan over het aantal geurghinderden in Nederweert en de beleving van geur, heeft de dialoog zichtbaar gemaakt

dat er op dit punt een grote en prioritaire opgave ligt. Dat geldt ook voor fijn stof en gezondheidsrisico's.

- Medegebruik levert een belangrijke bijdrage aan de vergroting van de leefbaarheid en de belevingswaarde van het buitengebied.
- Aantrekkingskracht voor jongeren is nodig voor het op termijn op peil houden van de leefbaarheid.
- Een goede verkeersveiligheid vereist een adequate weg- en route-infrastructuur voor de verschillende verkeersstromen in het buitengebied.

De tijd waarin de mens welvaart
schiep door de natuur aan zich
te onderwerpen is voorbij.

Harry Hermans

4. Agenda, samen op pad

4.1 Inleiding

De gemeenschappelijke waarden, die in het hoofdstuk Ambitie zijn benoemd, staan aan de basis van de strategie die nodig is om tot concrete acties te komen. De betreffende waarden geven aldus richting aan toekomstige agenda voor het buitengebied in de vorm van een aantal thema's.

De Raad van Inspiratie benoemt een aantal integrale thema's die relevant zijn voor het buitengebied. Deze zijn tevens het resultaat van de individuele gesprekken, die gevoerd zijn voorafgaande aan de gezamenlijke bijeenkomsten. Ter voorbereiding van de eerste bijeenkomst is een verkenningsnotitie opgesteld met daarin opgenomen:

- De belangrijkste trends en ontwikkelingen
- De eerste ervaringen met de proeftuinen
- De bevindingen van de oriënterende individuele gesprekken
- Een overzicht van het bestaande beleid van de verschillende overheden
- Een nadere verkenning van het gezamenlijke dialoogproces.

Onderstaande thema's zijn afkomstig uit deze verkenningsnotitie en fungeren als een soort richtingaanwijzer voor de op te stellen thematische agenda:

Integrale aanpak van de thema's staat voorop, waardoor sprake is van een grote onderlinge verwevenheid en thema's vloeiend in elkaar overlopen. Een succesvolle aanpak staat of valt met het voeren van dialoog en bundeling van krachten. Iedereen moet van 'het eigen erf afkomen' om nieuwe verbindingen aan te gaan en met elkaar meer toegevoegde waarde te gaan realiseren.

In de loop van het proces selecteerde de Raad van Inspiratie een beperkt aantal prioritaire thema's, die meerdere keren diepgaand met elkaar zijn besproken. Deze keuze is gemaakt op basis van:

- Urgentiegevoel
- Schaalniveau waarop het thema aanpak behoeft
- Gevoel van gezamenlijkheid
- De beschikbare tijd.

De Raad van Inspiratie heeft de volgende drie thema's behandeld:

1. Toerisme en recreatie, de belevingswaarde van Nederweert.
2. Natuur en landschap, de groene waarde van Nederweert.
3. Gezonde veehouderij in een gezonde leefomgeving, het agrarisch bedrijf en zijn omgeving.

Voor de drie geselecteerde thema's gaat de Raad van Inspiratie telkens in op:

- Het doel, wat willen we bereiken met dit thema.
- De zich aandienende en te ontwikkelen kansen daarnaar toe.

Waardeer, respecteer, denk
positief, luister, verbind, vertrouw,
anders beter durven doen.

Simon van Loon

4.2 Thema's

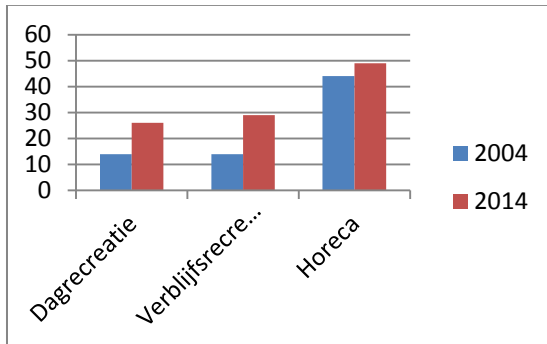
4.2.1. Toerisme en Recreatie

De belevingswaarde van Nederweert

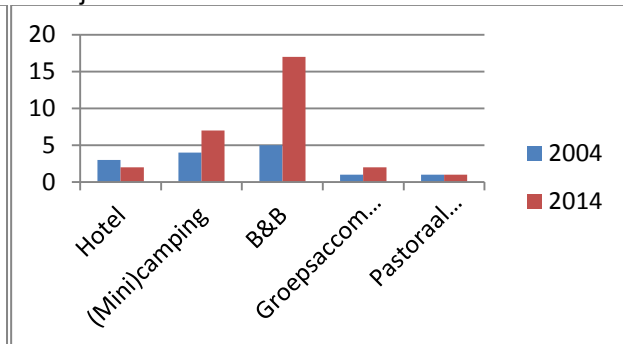
a. Doel

Het vergroten van de toeristisch-recreatieve belevingswaarde van Nederweert is een belangrijk spoor op de route naar een buitengebied in balans. Vergroting van de belevingswaarde voor de recreanten van buiten Nederweert, maar zeker ook voor de eigen inwoners, vormt tegelijkertijd ook een aantrekkelijk verdienmodel. De zich aandienende trends en ontwikkelingen wijzen uitdrukkelijk in deze richting. Kijkend naar de ontwikkelingen gedurende de afgelopen tien jaar hebben ondernemers al goed ingespeeld op de aanwezige kansen. Bijgaand staatjes maakt duidelijk dat deze kansen al worden gezien, vooral op gebied van verblijfsrecreatie zijn grote ontwikkelingen.

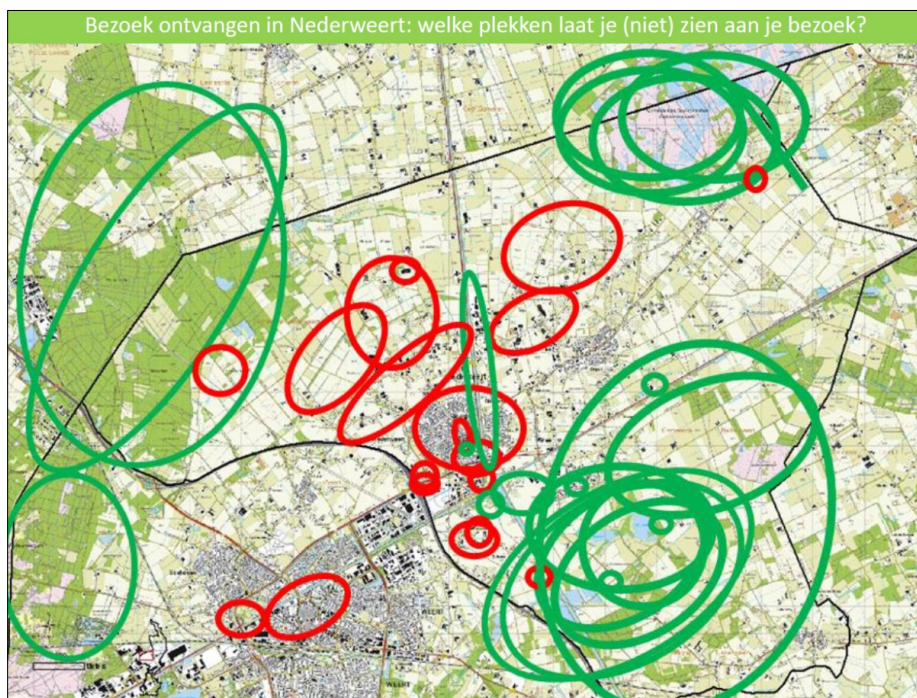
Toerisem & Recreatie

Verblijfsrecreatie

Algemeen is de opvatting dat het vergroten van de toeristisch-recreatieve belevingswaarde dient aan te sluiten op de identiteit van Nederweert. Sleutelwoorden daarin zijn kwaliteit, rust, ruimte, groen en kleinschaligheid van voorzieningen. Het zijn juist deze ingrediënten die Nederweert (en in breder verband de Peelregio) onderscheidend maken en de potentie hebben om met elkaar meer toegevoegde waarde te realiseren.

b. Kansen

De Raad van Inspiratie noemt een aantal kansen om het geschetste doel te kunnen bereiken:

- Het leggen van verbindingen, zowel met en tussen de 'grote parels' (Weerterbos, Groote Peel, Eynderhoof, Sarsven/de Banen), als met kleinere c.q. nieuwe parels uit diverse sectoren (agrarisch, cultuurhistorisch e.a.). Daartoe behoort ook het beter herkenbaar maken van deze grote parels. Hierdoor is het mogelijk om de aanwezige en te ontwikkelen waarden beter beleefbaar te maken.
- Het leggen van verbindingen heeft in de eerste plaats betrekking op de daarvoor benodigde routestructuren (wandelen- en fietspaden, bereikbaarheid). Belangrijke elementen daarin zijn het invullen van ontbrekende schakels om tot meer doorgaande structuren te komen en het waar nodig loskoppelen van recreatieve routestructuren van utilitair verkeer.
- Niet minder belangrijk is de totstandkoming van gezamenlijke arrangementen, waarin combinaties worden gemaakt tussen individuele voorzieningen over sectoren heen. Dat kan bijvoorbeeld betrekking hebben op agrarische activiteiten (kijkstallen, 'eten in de stal', streekproducten, aantrekkelijk agrarisch landschap), cultuurhistorische objecten (molens, kapellen, ontginningen), educatie (scholen, studieclubs, ondernemersnetwerken en tal van andere doelgroepen) en landschaps- en natuurwaarden (grotere en kleinere gebieden, afzonderlijke elementen).
- Het gebruik maken van de aanwezige kanalen geeft een extra dimensie aan het vergroten van de belevingswaarde. Dit is op allerlei verschillende manieren mogelijk, uiteenlopend van oversteekplaatsen, passantenhaven en verbetering van recreatieve vaarmogelijkheden tot het benutten van de bijzondere kanalenversprong.
- Kansen doen zich de komende jaren ook voor door het vrijkomen van veel agrarische bedrijfsgebouwen. Afhankelijk van onder meer de ligging, het karakter en de gebruiksmogelijkheden kunnen deze een substantiële bijdrage leveren aan het vergroten van de toeristisch-recreatieve attractiviteit.
- Het leggen van verbindingen tussen het buitengebied en de dorpskernen. Het is zaak meer synergie te realiseren door elkaar op te zoeken en samen te werken (winkeliers, centrummanagement en toeristisch-recreatieve ondernemers in het buitengebied).
- Educatie en kennisoverdracht voor diverse doelgroepen (scholen, agrariërs, bezoekers, inwoners) is belangrijk om kennis te verspreiden en de bekendheid van toerisme en recreatieve mogelijkheden in Nederweert te vergroten.

Het vergroten van de toeristisch-recreatieve belevingswaarde binnen de gemeente Nederweert dient plaats te vinden in combinatie met een bundeling van krachten op regionale schaal. Aansluiting bij de identiteit van Nederweert en voldoende kritische massa zijn essentieel om dit goed te kunnen doen. Dit geldt ook voor het promoten en vermarkten. Ook daarvoor is samenwerking over grenzen heen een randvoorwaarde voor succes (de Peel ligt in Limburg en Brabant, zie ook het recente rapport *Peeltroeven*). De Raad van Inspiratie adviseert dan ook om dit onderwerp regionaal prominent op de agenda te plaatsen.

Communicatie met passie, oprecht en echt
tweerichtingsverkeer, positief, inspireren
en niet verbieden of opleggen.

Agnita van Rooijen

4.2.2. Natuur en landschap.

De groene waarde van Nederweert

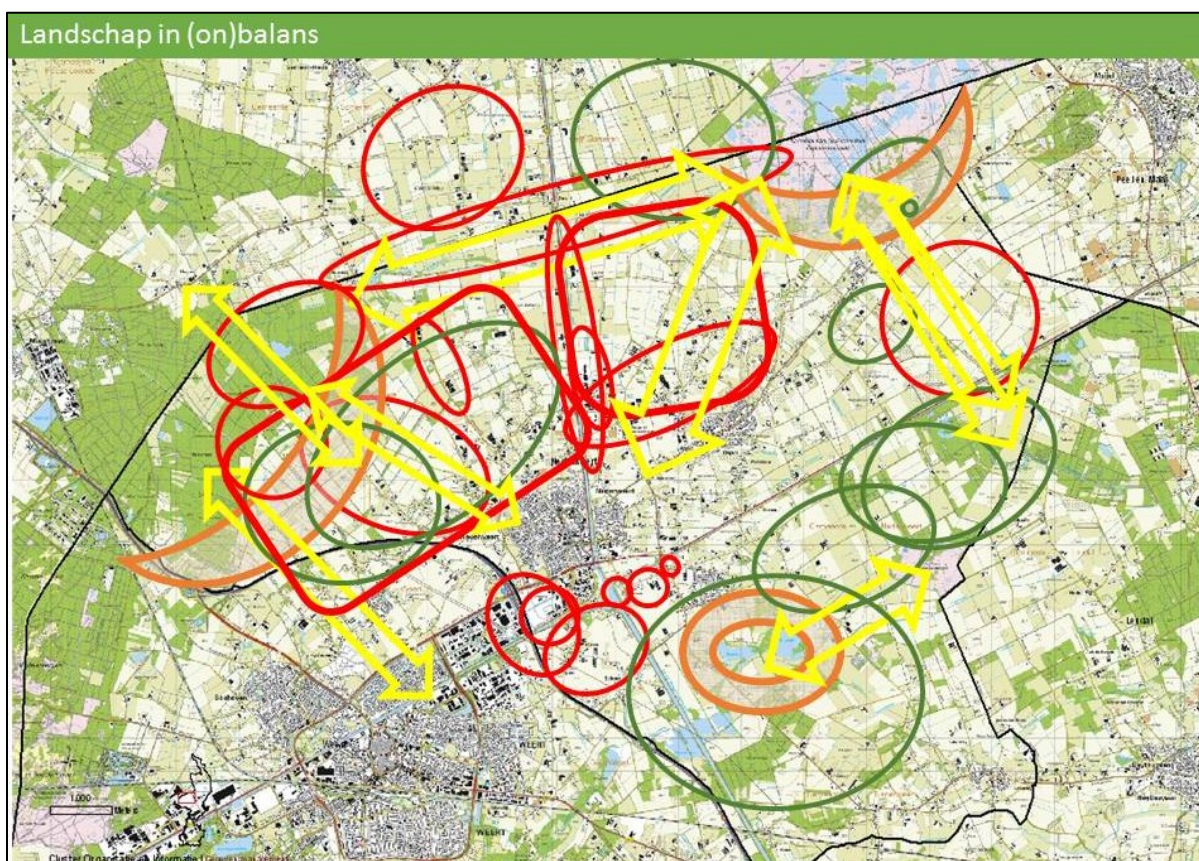
a. Doel

De groene waarde van Nederweert is een samenspel van abiotische omstandigheden (ontstaanswijze, bodem, water), ecologie (flora en fauna), cultuurhistorie (historisch gebruik gronden en gebouwen) en economische functies (agrarisch, toeristisch-recreatief). Het landschap in al zijn aspecten (visueel, opbouw e.a.) vormt de resultante hiervan.

De Raad van Inspiratie heeft zich intensief gebogen over de vraag hoe het landschap in balans in 2025 eruit ziet. Hieruit blijkt duidelijk dat een buitengebied in balans vraagt om een forse kwaliteitsverbetering van de groene waarde in meerdere opzichten. Evenals bij het thema toerisme en recreatie vormt de relatie met de identiteit (Peelrestanten en -ontginningen, rust en openheid, specifieke flora en fauna) ook voor de groene waarde een belangrijk ankerpunt . Om enig houvast te krijgen hebben alle leden van de Raad op een kaart aangegeven:

- Waar zij de beste kansen zien voor verbetering van het landschap (rood).
- Wat zij een goed voorbeeld vinden van een landschap in balans (groen).
- Waar kunnen verbindingen worden gelegd (geel).

De drie 'grote parels' (oranje), de zgn. goudgroene EHS, zijn hierbij om meerdere redenen buiten beschouwing gelaten. Dit heeft geleid tot onderstaand resultaat.

b. Kansen

Aansluitend heeft de Raad van Inspiratie een meer concrete vertaling gegeven aan de kansen, waarlangs de kwaliteitsimpuls van de groene waarde gestalte dient te krijgen. De volgende lijnen worden onderscheiden:

- Het koesteren van de grote natuurparels (Groote Peel, Weerterbos, Sarsven en de Banen en de overige Peelrestanten). Met name de Groote Peel is nationaal gezien een 'uithangbord'.
- Het verbinden van de drie grote natuurparels. De Raad van Inspiratie voorziet hiermee niet alleen een kwaliteitsverbetering van de parels als zodanig (inclusief uitwisseling van ecologische waarden, maar ook bredere belevingsmogelijkheden van het buitengebied voor bewoners en bezoekers (landschappelijk, cultuurhistorisch, agrarisch, toeristisch-recreatief). Met name in de zones tussen Groote Peel en Sarsven-de Banen en tussen Groote Peel en Weerterbos worden goede aanknopingspunten gezien voor het maken van duurzame combinaties (leefbaarheid, diversiteit). Versterking van de samenwerking tussen partijen biedt ook goede perspectieven voor de bufferzones rondom de grote parels.
- Het verbeteren van de 'groene stoffering' van het overwegend agrarische buitengebied. Enerzijds gaat het om het versterken en verbinden van allerlei kleine natuur-, landschaps- en cultuurhistorische elementen, anderzijds dient te worden ingezet op een betere inpassing van bedrijven en storende elementen c.q. barrières. Deze 'vergroening' sluit goed aan op de proeftuin-aanpak en dient geen gevolgen te hebben voor bedrijfsontwikkeling.
- Uitgaande van de autonome ontwikkelingen komen de komende 10 tot 15 jaar veel agrarische bedrijfslocaties vrij (1/2 tot 2/3 van alle bedrijven). Dit biedt aangrijpingspunten voor het maken van een forse kwaliteitsslag van het buitengebied in alle opzichten. Dit vraagt om een robuuste, regionale aanpak waarin zowel sloop als hergebruik van perspectievolle locaties een plaats dienen te krijgen.
- Vergroten van de (agrarische) biodiversiteit, ook buiten de natuurgebieden. Er zijn verschillende kansen om delen landbouwgrond zodanig in te richten dat dit de biodiversiteit ten goede komt.
- Educatie en kennisoverdracht voor diverse doelgroepen (scholen, agrariërs, bezoekers, inwoners) is belangrijk om kennis te verspreiden en de bekendheid van onder meer natuur en (agrarisch) natuurbeheer te vergroten.

Met deze voorstellen legt de Raad van Inspiratie een zwaar accent op de vermaatschappelijking van natuur en landschap. Uit de proeftuin-aanpak blijkt dat ondernemers, burgers en maatschappelijke organisaties steeds vanzelfsprekender initiatief en verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leef-, woon- en werkomgeving. Het is zaak de kansen die zich voordoen te grijpen, zodat kwaliteiten van natuur en landschap en mensen dichterbij elkaar komen.

De aanpak van de RvI is een proces. In dit proces staat het creëren van wederzijds begrip centraal. Pas dan kun je MET elkaar tot oplossingen komen.

Ines van de Waarenburg

4.2.3. Gezonde veehouderij in een gezonde leefomgeving

Het agrarisch bedrijf en zijn omgeving.

a. Doel

Nederweert is een gemeente met een groot buitengebied waarin van oudsher grote en moderne agrarische bedrijven aanwezig zijn. Ook qua innovatie in techniek voor de agrarische sector, zijn in Nederweert meer dan gemiddeld aantal bedrijven aanwezig. Door de trends en ontwikkelingen in een sterk dynamische markt zijn er steeds meer (vooral kleinere) agrarische bedrijven die stoppen. Uitdaging voor de bedrijven van de toekomst is om tijdig in te spelen op de kansen die zich aandienen. Sleutelwoorden daarbij zijn verdienvermogen (toegevoegde waarde, kostenbesparing), diversiteit en duurzaamheid. Verdere schaalvergroting is een van de ontwikkelingsperspectieven en biedt bedrijven het economische draagvlak voor toepassing van (o.a. technische) innovaties. Tegelijkertijd is de relatie tussen het agrarisch bedrijf en zijn omgeving belangrijk om het buitengebied weer in balans te brengen. De provinciale slogan 'In 2025 is ieder veehouderijbedrijf een lust voor zijn omgeving' kan door de Raad van Inspiratie worden onderschreven.

Een duurzaam bedrijf dat een zo laag mogelijke emissie heeft, maatregelen neemt om de risico's voor de gezondheid te beperken en zorgt voor een aantrekkelijk en landschappelijk ingepast erf, is een voorwaarde om dit doel te bereiken. De dialoog met de omgeving is hierbij van essentieel belang voor de leefbaarheid in het buitengebied.

Tijdens de bijeenkomst over het thema gezonde veehouderij in een gezonde leefomgeving is tevens gebruikt gemaakt van de resultaten uit de interactieve sessie over intensieve veehouderij en gezondheid. Deze sessie heeft parallel aan de bijeenkomsten van de Raad van Inspiratie plaatsgevonden. In bijlage 2 wordt ingegaan op deze sessie en de uitkomsten hiervan.

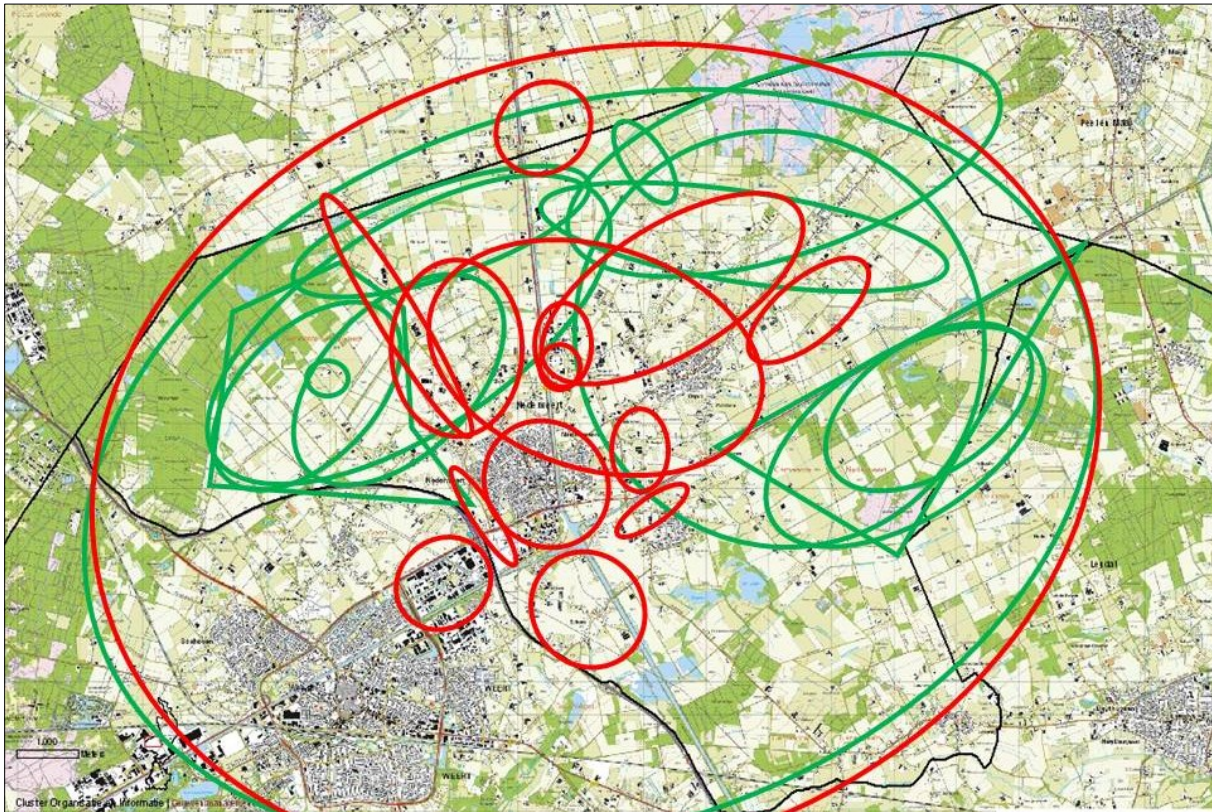
Aan de Raad van Inspiratie is de vraag gesteld in welke delen van Nederweert de agrarische bedrijven niet in balans zijn met hun omgeving (rood) en in welke delen Nederweert agrarische bedrijven 'een lust voor de omgeving' zijn (groen). Dat levert het volgende beeld op:

**In 2025 is elke veehouderij
een lust voor haar omgeving.**

Hans Heynen

b. Kansen.

Om te komen tot een gezonde veehouderij in een gezonde leefomgeving, waarin in ieder bedrijf een lust voor zijn omgeving is, dient ingezet te worden op de volgende kansen:

- Stimuleren van innovatie in de techniek van agrarische bedrijven en toepassen van bovenwettelijke maatregelen zodat de uitstoot naar de omgeving omlaag gaat. Het gaat hierbij niet alleen om stimuleren van grootschalige technieken, maar ook van nieuwe technieken die op bedrijfsniveau worden bedacht en toegepast.
- Inzetten op een gezonde woon- en werkomgeving, waarbij gezondheid een brede betekenis heeft: zowel voor mens, dier als omgeving.
- Voor bedrijven die stoppen dient aandacht te zijn zowel voor de invulling van de vrijkomende agrarische bebouwing als ook voor de sociale aspecten die met stoppen gepaard gaan. Niet alle vrijkomende bebouwing is geschikt voor nieuwe functies, zoals toerisme en recreatie. Om verrommeling van het landschap tegen te gaan is een sloopregeling een optie.
- Er dient duurzaam geproduceerd te worden hetgeen betekent geen overlast voor omgeving, economische duurzaam met oog voor ecologie en biodiversiteit. Het opwekken van duurzame energie, gesloten kringlopen en een opgeruimd erf dat landschappelijk is ingepast met streekeigen beplanting horen hier bij. Het is belangrijk om een bedrijf zodanig duurzaam te maken dat het kan worden doorgegeven aan een volgende generatie.
- De dialoog tussen het agrarische bedrijf en de omgeving is belangrijk. Hierbij gaat het niet alleen om de burens (burgers) in het buitengebied maar ook om natuurorganisaties.
- De infrastructuur in het buitengebied dient geschikt te zijn voor het gebruik. Dat geldt zowel voor de fysieke infrastructuur (wegen) als de digitale infrastructuur (internet).
- Meer denken en doen in kringlopen. Er liggen in toenemende mate kansen in de ontwikkeling van nieuwe kringloopconcepten (energie, water, reststromen e.a.).
- Educatie en kennisoverdracht voor diverse doelgroepen (scholen, agrariërs, inwoners) is belangrijk om kennis te verspreiden en de bekendheid van onder meer alternatief grondgebruik en het ontwikkelen van nieuwe concepten voor de landbouw te vergroten.

4.3. Acties.

In de vorige paragrafen is uitvoerig aandacht besteed aan de verschillende thema's en zijn de kansen geïnventariseerd. Daarnaast heeft de Raad van Inspiratie steeds bekeken welke concrete acties hieraan kunnen worden gekoppeld, zodat kansen ook daadwerkelijk kunnen worden verzilverd. Per thema zijn acties benoemd tijdens de bijeenkomsten van de Raad van Inspiratie. Een overzicht van alle voorgestelde acties is opgenomen in bijlage 3.

Tijdens de laatste bijeenkomst is een keuze gemaakt in de acties die de komende drie jaar opgepakt kunnen worden. Het gaat dan met name om acties die in samenwerking met de thematische platformsgroepen of andere partners verder uitgewerkt c.q. uitgevoerd kunnen worden. Bij de keuze voor deze acties is gekeken naar de volgende criteria:

- Is er energie aanwezig om deze actie op te pakken?
- Levert de actie een bijdrage aan Buitengebied in Balans?
- Is de actie uitvoerbaar, bij voorkeur op korte termijn?
- Draagt de actie bij aan het leggen van verbindingen in het buitengebied die een meerwaarde opleveren voor het bereiken van de balans?

Ook de geselecteerde acties zijn opgenomen in bijlage 3. Bovendien komen enkele van de meest prioritaire acties nog terug in het advies in paragraaf 5.2

Iedere samenleving krijgt de
omgeving die zij verdient.

Raymond Pahlplatz

4.4 Analyse van de bevindingen.

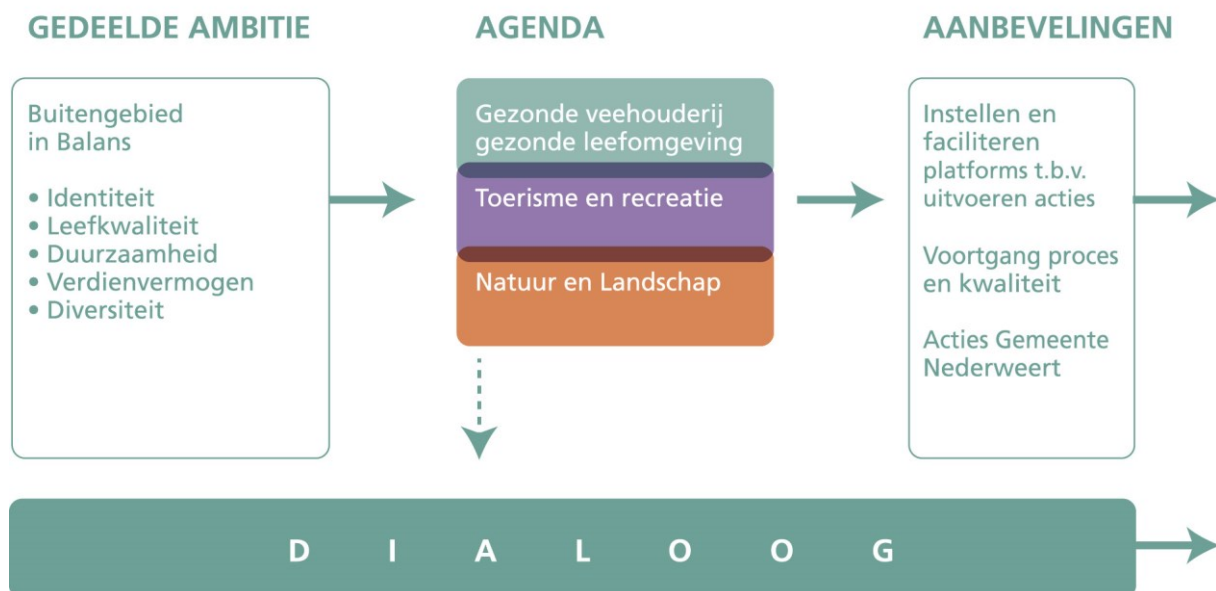
De gemeenschappelijke waarden in hoofdstuk 3 en de geïnventariseerde kansen en acties in hoofdstuk 4 vormen de basis voor het advies van de Raad van Inspiratie in hoofdstuk 5. Om een samenhangend en tegelijkertijd compact advies te kunnen opstellen, zijn de resultaten van de genoemde hoofdstukken nog eens tegen het licht gehouden. Dit is gedaan in drie stappen:

- Het weergeven van de belangrijkste resultaten in een overall-plaatje
- Het verbinden van de waarden aan de onderscheiden thema's c.q. kansen in een relatie-matrix
- Het over elkaar leggen van de opgestelde thematische kaarten, waardoor een samenhangend beeld ontstaat.

4.4.1. Overall-plaatje

De voorgaande hoofdstukken bevatten een groot aantal elementen, waarvan niet direct in alle gevallen de samenhang zichtbaar wordt. Het gaat zowel om procesmatige als om inhoudelijke onderwerpen; daarnaast is ook het abstractieniveau heel verschillend (strategisch, tactisch en uitvoerend). Rode draad is dat alle afzonderlijke elementen alleen in samenhang en met elkaar tot een Buitengebied in Balans zullen leiden. Het volgende plaatje geeft de kern weer van de resultaten uit de voorgaande hoofdstukken.

OPZET RVI ADVIES

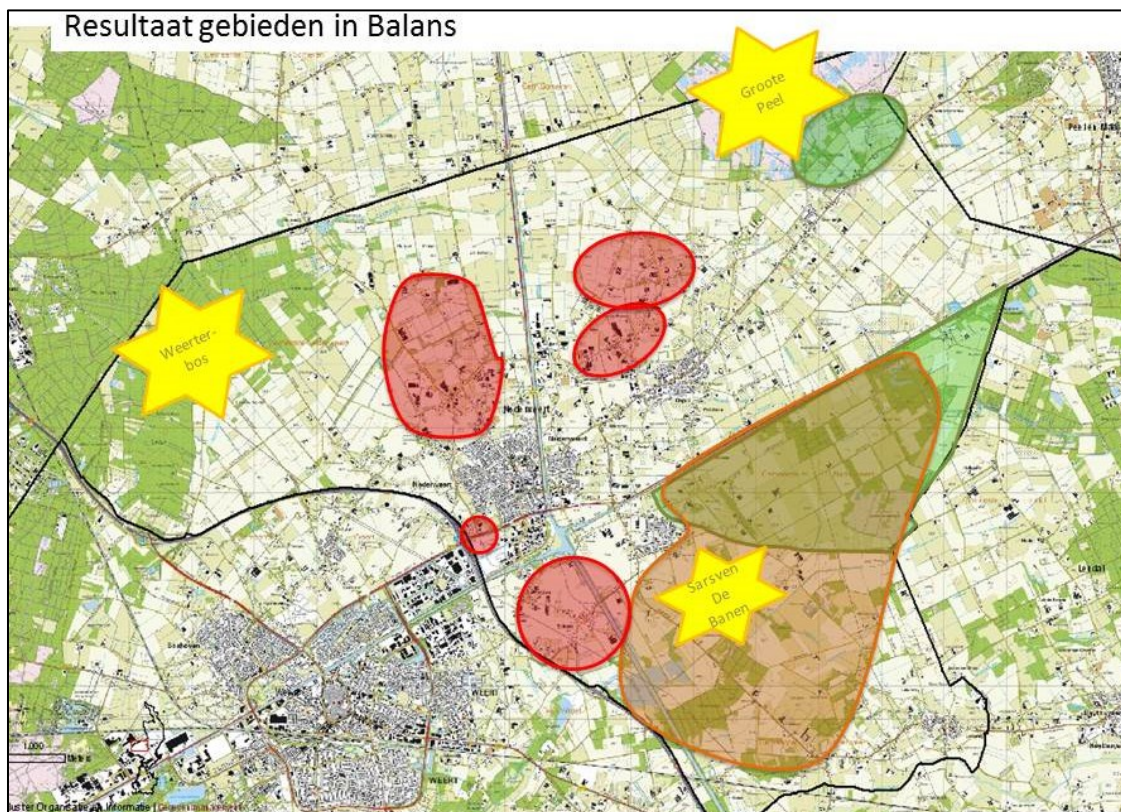
4.4.2. Relatie-matrix waarden en kansen

De vijf onderscheiden waarden vormen met elkaar het 'cement' in het buitengebied, dat alle afzonderlijke elementen met elkaar moet verbinden. Het is dan ook essentieel dat deze waarden doorvertaald worden naar en herkenbaar zijn in alle onderdelen van de aanpak. Via bijgaande matrix van waarden en kansen is inzichtelijk gemaakt welke kansen een bijdrage leveren aan welke waarde. Het spreekt voor zich dat de opgenomen kwalificaties enkel een indicatieve betekenis hebben

	Eigen identiteit	Leefbaarheid	Duurzaamheid	Verdienvermogen	Diversiteit
Verbindingen tussen Parel	++	+	+	+	++
Routestructuren	+	++	+	++	
Gezamenlijke arrangementen	+			++	++
Gebruik maken van kanalen	++				++
Vrijkomende bebouwing	+	+	+	++	++
Verbinden kern met	+	++		++	
Groene stoffering	++	++	++		++
Stimuleren innovatie		+	++	++	++
One health		++	++	+	
Aandacht voor stoppers		++		++	
Duurzame productie zonder	++	++	++	++	
Dialogo agrarische	+	++	++	++	
Adequate infrastructuur		++			
Kringlopen		+	++	+	++
Educatie en kennisoverdracht	+	+	++	+	+
Biodiversiteit	++	+	++		++

4.4.3. Samenhangend kaartbeeld

De thematische kaarten, die gemaakt zijn door de leden van de Raad van Inspiratie, geven een stukje invulling aan het abstracte begrip balans. Aan de hand van een gerichte vraagstelling hebben de leden telkens een of meer gebieden aangegeven waar deze balans voor het betreffende thema in hun ogen wel of juist helemaal niet aanwezig is. Door de drie thematische kaarten met elkaar te combineren ontstaat het onderstaande kaartbeeld. Hoewel hieraan geen concrete acties kunnen worden verbonden, geeft de kaart wel richting aan de opgaven onderweg naar een Buitengebied in Balans. Voor alle duidelijkheid: de aangeduide gebieden zijn te beschouwen als 'extremen'. Ook voor de niet aangeduide gebieden is er dus 'werk aan de winkel'.

Gele sterren:	EHS
Groen:	Gebied in Balans (op alle kaarten groene score) qua uitstraling.
Oranje:	Sterk op weg in Balans te zijn. Qua landschap en aantrekkelijkheid voor recreatie scoren ze groen.
Rood:	Dit gebied is in onbalans. Het is geen aantrekkelijk omgeving om te verblijven. Bedrijvigheid is geen lust voor het oog. Hier is de urgentie het hoogst voor verbetering.

5. Aanbevelingen, Samen doen!

5.1. Inleiding.

'Buitengebied in Balans, samen groots, samen doen!' is nog maar net begonnen. De bijeenkomsten van de Raad van Inspiratie zijn de start van een dialoogproces om te komen tot meer balans in het buitengebied. Voortzetting van de dialoog voor de diverse thema's en op de verschillende schaalniveaus is dan ook een basisvoorwaarde voor het vervolgen van het ingezette proces. De vier bijeenkomsten van de Raad van Inspiratie hebben geleid tot een advies aan de gemeente Nederweert. Deze rapportage is het volledige advies, waarvan in 5.2 een samenvatting wordt gegeven. Dit advies heeft betrekking op zowel het proces als inhoudelijk concrete acties. Na het advies wordt in gegaan op de vraag welke aandachtspunten er zijn voor het verder proces.

5.2 Advies.

Het onderstaande advies van de Raad van Inspiratie is het resultaat van de analyse die onder 4.4 gemaakt is. Het advies heeft betrekking op de voortgang van het proces, het betrekken van de waarden en kwaliteit bij beleidsvorming, concrete acties die de gemeente kan oppakken en het instellen en faciliteren van platforms. Deze platforms kunnen de kansen die benoemd zijn in hoofdstuk 3 en de daaruit voortvloeiende acties die zijn opgenomen in bijlage 3 vorm gaan geven.

De Raad van Inspiratie adviseert de gemeente Nederweert:

Instellen en faciliteren platforms:

1. Stel platforms met een actiegerichte taakomschrijving in en faciliteer deze. Maar daarbij gebruik van acties die benoemd zijn in dit advies (bijlage 3). Het instellen van de platforms dient meerdere doelen:
 - het tot stand brengen van gedragen praktische oplossingen
 - het agenderen van nieuwe kansen en acties
 - een permanente voedingsbodem waarin nieuwe initiatieven een plaats kunnen krijgen.

Voor de werkwijze van de platforms wordt onder 5.3 aanbevelingen gedaan.

Een aantal thema's is hierbij te onderscheiden:

- Verbinden en kennisontwikkeling. Om het leggen van verbindingen en het delen van kennis continu mee te nemen, is het aan te bevelen om voor dit thema een afzonderlijk platform in te stellen. Dit platform kan zich bezig houden met thema overstijgende onderwerpen zoals o.a. stages faciliteren, educatieprogramma opzetten, kennisuitwisseling op gebied van verschillende (agrarische) onderwerpen zoals vershraling gronden en circulaire economie. Daarnaast kan het leggen van verbindingen tussen boer, burger, recreant en scholen een actie zijn.
- Recreatie en landschap. Uit de kansen is gebleken dat er een grote overlap zit tussen toerisme en recreatie en natuur en landschap. Door het verbinden van deze thema's kunnen acties integraal worden opgepakt. Hierbij kan gedacht worden aan wandelroutes uitbouwen, vergroeningsmaatregelen bij (agrarische) bedrijven, marketing en branding van natuur en landschap voor de recreant, het opzetten van gezamenlijk arrangementen en het stimuleren ondernemers die streekproducten maken.
- Vrijkomende agrarische bebouwing. De verwachting is dat er de komende jaren een groot aantal agrarische bedrijven gaat stoppen. Voor zowel de invulling van deze leegkomende bebouwing als ook voor de sociale aspecten dient aandacht te zijn.
- Gezonde veehouderij in gezonde leefomgeving. Dit thema sluit aan bij groep die in het kader van de interactieve sessie gezondheid en intensieve veehouderij al bij elkaar is geweest. Dit vormt een prima opstap om dit platform verder invulling te geven. Vooruitlopend hierop kan de quick scan veehouderijen door de gemeente worden opgepakt (zie onder 5.). In dit platform

kunnen acties geformuleerd worden om de doelstelling 'in 2025 is iedere veehouderij een lust voor zijn omgeving' te bereiken.

Acties gemeente:

2. Voer een quick scan veehouderijen uit. Hierin kan aandacht worden besteed aan een aantal aspecten zoals aanpassingen op het gebied van geur, fijn stof, duurzaamheid, energie, aankleding eigen erf, innovatie. Om beweging in deze richting op gang te brengen, is het zaak dat ondernemers op korte termijn worden gestimuleerd op een simpele en laagdrempelige wijze verbeteringen te realiseren in de negatieve effecten op de omgeving.
3. Onderzoek hoe de infrastructuur verbeterd kan worden. Het gaat hierbij niet alleen om de bovengrondse infrastructuur (wegen), maar onder andere ook om ondergrondse (digitale) infrastructuur en recreatief medegebruik.

Voortgang proces en kwaliteit:

4. Maak inzichtelijk op welke manier de waarden die benoemd zijn in hoofdstuk 3 bijdragen aan beleidsvorming voor het buitengebied en uitvoeren van verdere acties. Dit kan worden uitgewerkt door de waarden als basis te gebruiken voor nieuwe visies en beleid (structuurvisie, bestemmingsplan, omgevingsplan).
5. Stel stimulerings- en beloningsbeleid op. Om innovatie te stimuleren wordt bepleit om voorlopers te belonen. Hiermee kan worden aangesloten op de aanpak in de proeftuinen.
6. Blijf het proces bewaken en regisseren.

We hebben maar één planeet.
Laten we niet doen alsof we
er zeven hebben.

Peter Nossin

5.3 Aandachtspunten voor implementatie.

Elke fase in 'Buitengebied in Balans, samen groots, samen doen!' kent haar eigen uitdagingen. Inspireren en richting geven vragen andere kwaliteiten en vaardigheden dan daadwerkelijk invulling geven. Met name tijdens zijn laatste bijeenkomst heeft de Raad van Inspiratie zich gebogen over het verdere verloop van het proces. Dit heeft geresulteerd in de volgende aandachtspunten:

- Bijzonder en kwetsbaar proces

De Raad van Inspiratie constateert dat sprake is van een bijzonder proces dat vervolgd dient te worden. Het traject afgelopen jaar heeft niet alleen geleid tot respect voor elkaar en vertrouwen, maar heeft ook geresulteerd in gezamenlijke en concrete voorstellen. Tegelijkertijd is ook sprake van een kwetsbaar proces, omdat alleen de leden dit afgelopen jaar hebben beleefd. Het is cruciaal dat het proces wordt verbreed en dat ook andere personen hierbij worden betrokken. Dat vraagt goede communicatie en organisatie, waarbij voortdurend oog moet zijn voor de verwachtingen bij diverse personen en groeperingen.

- Platforms

Een sleutelrol bij de vervolgaanpak ligt er voor de (thematische) platforms. Binnen deze groepen vindt een doorlopende dialoog plaats over het betreffende thema, waarbij voor alle betrokkenen sprake is van nieuwe rollen en verantwoordelijkheden. Eigenlijk vormen deze platforms een soort lerende netwerken, waarin kennis bij elkaar wordt gebracht en ook nieuwe kennis wordt ontwikkeld. De taak van een platform is het verder uitwerken en voortdurend actualiseren van de voorgestelde kansen en het vertalen naar concrete acties. Werken in een platform vraagt van alle betrokkenen om zowel kennis te brengen als te halen. Alleen op deze wijze is er sprake van een duurzame aanpak met voor iedereen een win-winsituatie.

- Bovengemeentelijk schaalniveau

Voorliggend advies is gericht aan de gemeente Nederweert en beperkt zich tot zaken die op gemeentelijk niveau beïnvloedbaar zijn. Voor het realiseren van een Buitengebied in Balans is echter ook inzet nodig op regionaal, provinciaal en rijksniveau. Het is daarom belangrijk stevig in te zetten op samenwerking om zoveel mogelijk slagkracht te ontwikkelen. De opstelling van de POL-regiovisies Landbouw en Natuur (trekkerschap bij Nederweert) en Vrijtijdseconomie via de Samenwerking Midden-Limburg kan hieraan handen en voeten geven. Grote kansen biedt ook samenwerking op Peelniveau (Brabant en Limburg) en met Keyport (agriboard e.a.). Het Gebiedsbureau Weert, Nederweert, Leudal vervult hierin al een belangrijke rol.

- Gemeentelijke rol

Door in te zetten op de Buitengebied in Balans aanpak geeft de gemeente Nederweert op een verfrissende manier invulling aan de gewijzigde rol van de overheid in de samenleving. Voor een succesvol vervolg van het proces is het nodig dat de gemeente deze werkwijze voortzet en verder uitbouwt. Met name een faciliterende regierol op het procesverloop en de kwaliteit daarvan zijn essentieel (zie ook de vorige paragraaf). Daarnaast is er een verantwoordelijkheid voor de gemeente om een aantal onderwerpen beleidsmatig verder uit te werken, waarbij ook de waarden die benoemd zijn door de Raad van Inspiratie een plaats krijgen. De vernieuwende aanpak die de gemeente heeft gekozen om een proces met de Raad van Inspiratie op te starten, dient ook doorgetrokken te worden naar beleidsvorming. De Raad van Inspiratie adviseert de gemeente daarom zo veel mogelijk vooruit te lopen op de nieuwe Omgevingswet, die mogelijkheden biedt om integraal beleid op te stellen op de maat van Nederweert.

Bijlagen

Bijlage 1: Raad van Inspiratie.

Samenstelling.

De Raad van Inspiratie bestaat uit de volgende personen:

Herman Vrehan (voorzitter)
Agnita van Rooij (verbrede landbouw, toerisme en recreatie)
Hans Heijnen (Milieufederatie)
Harrie Hermans (Stichting Leefbaar Buitengebied Nederweert)
Ines van de Waardenburg (agrarische jongeren, pluimveehouderster)
Jakob Pustjens (melkveehouder, LLTB)
Marijke Vaes (Staatsbosbeheer)
Monique Meijerink (GGD)
Peter Nossin (Stichting Leefbaar Buitengebied Nederweert)
Peter Willekens (dorpsraad Budschop, Eynderhoof, voormalig waterschap)
Raymond Pahlplatz (Vogelwerkgroep)
Simon van Loon (varkens- en pluimveehouder, LLTB)

Opdracht.

De Raad van Inspiratie heeft de opdracht meegekregen om een gemeenschappelijk beeld voor het buitengebied van Nederweert te formuleren. Dit beeld dient in ieder geval te bestaan uit een gezamenlijke missie en een aantal strategische actielijnen voor de komende jaren. De insteek is om een consensus tussen alle partijen te bereiken over het beeld in het buitengebied. In het geval dit niet lukt, zullen de verschillende beelden ter besluitvorming aan de gemeente worden voorgelegd.

De vraagstelling aan de Raad van Inspiratie richt zich dus met name op:

- Gemeenschappelijk doel (waarom doen we het).
- De weg er naar toe (hoe gaan we dat doen).
- Belangrijke thema's naar de toekomst (wat gaan we doen).

Proces.

Om te komen tot een advies is het volgende proces gevolgd:

- Startnotitie: er is een startnotitie opgesteld waarin de samenstelling van de Raad van Inspiratie, het doel en het eindresultaat worden besproken.
- Individuele gesprekken: voorafgaand aan de plenaire bijeenkomsten heeft met alle leden een individueel gesprek plaatsgevonden. Hierin werd het proces en doel uitgelegd en werd aan de deelnemers gevraagd wat zij belangrijk vonden om bij te dragen aan een buitengebied in balans.
- Verkenningnotitie: in de verkenningnotitie is een onderzoek gedaan naar bestaande wet- en regelgeving die van belang is voor het buitengebied en de ontwikkelingen en trends van de komende jaren. Na de individuele gesprekken is de verkenningnotitie aangevuld met de belangrijke thema's die genoemd zijn door de individuele leden van de Raad van Inspiratie.
- 3 bijeenkomsten over waarden en thema's.
- 1 bijeenkomst om eindproduct te bespreken.

Bijlage 2 Interactieve sessie gezondheid en intensieve veehouderij.

Samenstelling.

Bennie Aarts	Geitenhouder
Harry Deckers	LLTB
Ton Geraedts	Stichting Leefbaar Buitengebied Nederweert
Hans Haanstra	bewoner buitengebied
Evert Heemstra	Stichting Leefbaar Buitengebied Nederweert, voormalig huisarts
Hans Heijnen	Milieufederatie Limburg
Jo Hermans	Dorpsraad Ospel
Peter Jacobs	Arts infectieziekten GGD Limburg-Noord
Karien Koenders	Dierenarts
Simon van Loon	LLTB
Gerda Louwers	Provincie Limburg
Huub Salemans	Adviseur
Peter Willekens	Dorpsraad Budschop
Nico de Win	varkenshouder, LLTB

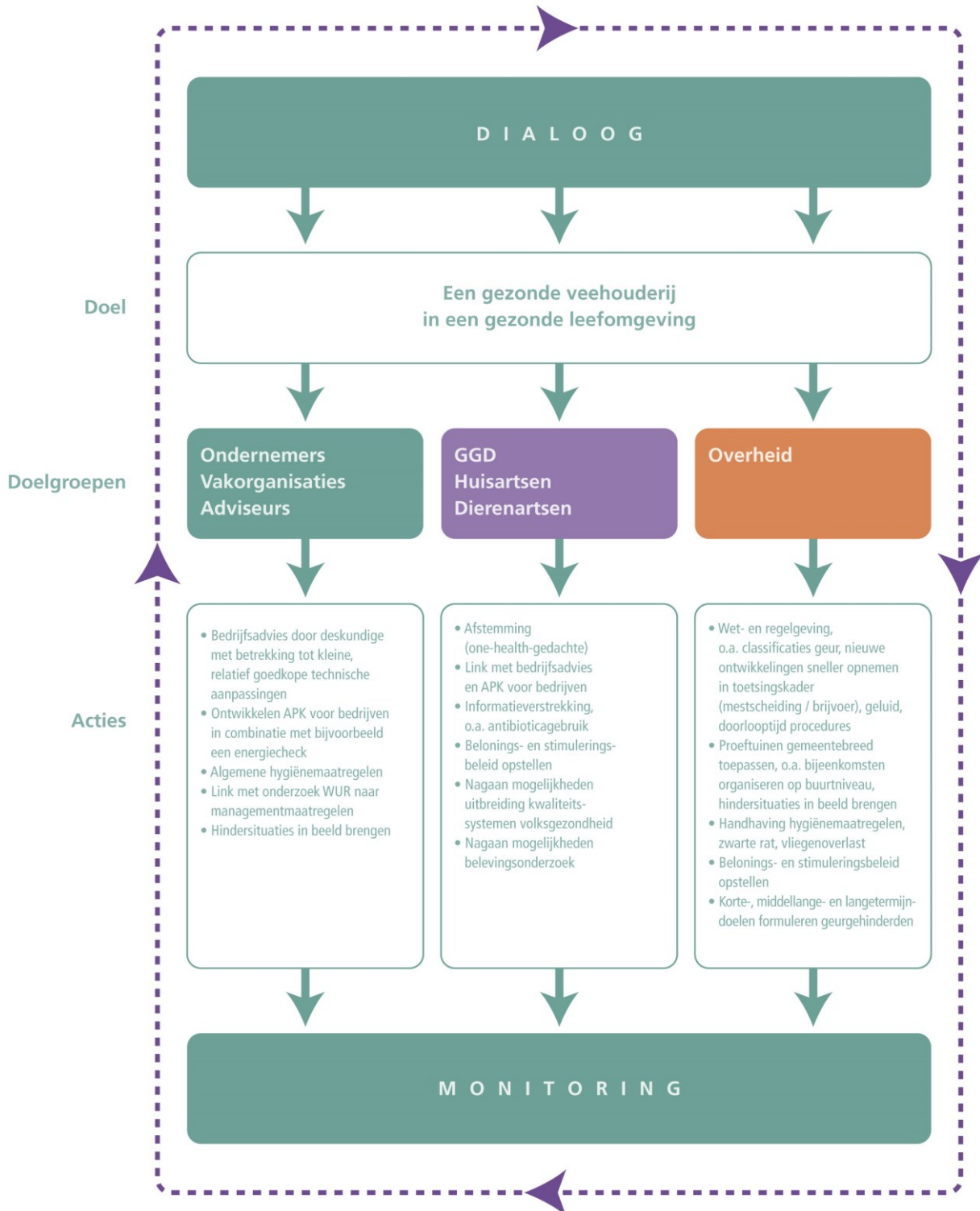
Doelstelling.

Parallel aan het Raad van Inspiratie proces is er ook een dialoogproces opgestart voor het thema Gezonde veehouderij in een gezonde leefomgeving. Dit vanwege het besluit van de gemeenteraad medio 2013 om dit thema met prioriteit op te pakken. Buiten een groot aantal individuele gesprekken met deskundigen en betrokkenen, vond er onder leiding van de GGD een interactieve sessie plaats over gezondheid en intensieve veehouderij. Leidraad hierbij was het Beoordelingskader Gezondheid en milieu. Dit instrument kan met name gebruikt worden om te komen tot een visie op veehouderij en een gezonde leefomgeving. Met deze methode wordt in één dag met verschillende partijen het onderwerp besproken op basis van wetenschappelijke inzichten en de gegevens van de lokale situatie.

Dit levert een overzicht op op welke punten consensus mogelijk is en waar nog discussiepunten liggen. De kracht van het instrument zit in de te voeren dialoog met de diverse partijen, waardoor inzicht in elkaars standpunten ontstaat. Dit leidt tot openingen om tot oplossingen te komen, welke voor alle partijen aanvaardbaar zijn.

Resultaat.

Interactieve sessie gezondheid en veehouderij

Bijlage 3 Acties

Tweede bijeenkomst.

Toerisme en recreatie

- Gebruik maken van marketing en communicatie van de regio.
- Innovatieve mensen uit Nederweert krachten bundelen. Deze mensen maken samen met de gemeente een programma voor komende 10 jaar.
- Krachten bundelen VVV's Midden-Limburg en Weert, niet per betalende gemeente promotieactiviteiten in gang zetten maar voor hele regio.
- Inzetten communicatie via moderne communicatie middelen (apps, social media).
- Organiseer Nederweeter dag waar iedereen zich presenteert/bekendheid geeft
- 1 goede website waar alles te vinden is.
- Gratis wifi bij stoplichten A2 met reclamebanner van Nederweert zodat mensen die bij het stoplicht staan te wachten meteen op de site van Nederweert terecht komen.
- Prijsvragen voor school.
- Verbinden agro en toerisme (oa uitkijktoren, kijkstallen, streekproducten).
- Loskoppelen routestructuren.
- Expedities edelhert.
- Beter benutten passantenhaven.
- Archeologische vindplaatsen beter benutten: niet opruimen maar laten zien. De vondsten uitnutten.
- Inzetten op doelgroep 55-80 jaar: anders en hoogwaardig.
- Hoogwaardig culinair.
- Natuurarrangementen: slapen op water of in boomhutten.
- Hoogwaardig chaletpark aan Booldersdijk.
- Hike tochten voor jongeren in de natuur.
- Locaties opwaarderen.
- Stimuleren waterrecreatie Noordervaart.
- Benutten kanalenviersprong.
- Verbinden grote parels met kleine parels (ecocombiduct, natuur, toevoegen landschapselementen).
- Belangrijke kenmerken voor Nederweert: kleinschalig, kwalitatief, rust.
- Hergebruik VAB's.
- Nevenactiviteiten agrarische bedrijven.
- Ruimte voor uitbreiding toeristische bedrijven.
- Link met agrarische sector:
 - Innovatieve stallen
 - Reductie geur
 - Sloopregeling

Derde bijeenkomst.

Natuur en landschap

- Monitoren natuurwaarden via gegevens vogelwerkgroep.
- Opwaarderen van kanalenviersprong.
- Autodaten.
- Minder borden.
- Minder licht in donkere gebieden.
- Aanpakken asbestproblematiek.
- Landschappelijke inpassing bedrijventerrein Aan Veertien.
- Landschappelijk inpassen van duurzame locaties.
- Stimuleren mooie agrarische bedrijven langs routes.
- Infrastructuur aanpassen aan gebruikers (aanpassen wegen of rijroutes).

- Verbinden Grootte Peel met de Hollander.
- Fietspad naar Grootte Peel.
- Rondje Grootte Peel – Hollander – Sarsven – Weerterbos – Kievitsdijk – Grootte Peel.
- Proeftuin aanpakken lelijke elementen.
- Proeftuin verbindingsroute centrum Nederweert – Grootte Peel.
- Aanpakken vrijkomende agrarische gebouwen (bevorderen sloop).
- Uitwerking bufferzones Weerterbos en Grootte Peel.
- Inrichting loketfunctie (coöperatie, collectieven).
- Vergroening verbindingszones.
- Aanhaken aan Deltaplan agrarisch waterbeheer, regionale samenwerking.
- Verbinden van drie natuurparels.
- Aanpakken van barrières (wegen, industrieterreinen).
- Opzetten waardenmodel voor eigen inwoners (o.a. waarde 'rust')
- Verbinden cultuurhistorische elementen, bijvoorbeeld Molens.
- Faciliteren en prikkelen van groepen en initiatieven die aan de slag willen (ondersteunen en leggen van verbindingen door gemeente).

Gezonde veehouderij in gezonde leefomgeving

- Stimuleren innovatie door regels niet te strak toe te passen maar ruimte te bieden dmv gedoogbeleid.
- Verbindingen leggen boer-burger-natuur.
- Infrastructuur: veilige wegen en digitale infrastructuur.
- Bewustwording ondernemers en consumenten.
- Exporteren van kennis ipv producten.
- Beleid voor stoppende boeren (sociaal, ruimtelijk) opstellen.
- Stimuleren kleinschaligheid.
- Gezondheid zwaarder meewegen in besluitvorming.
- Bouwen van makkelijk te slopen stallen, zodat sneller ingesprongen kan worden op ontwikkelingen /eisen van de tijd.

Vierde bijeenkomst

De Raad van Inspiratie heeft tijdens de vierde bijeenkomst een keuze gemaakt in de acties die de komende drie jaar kunnen worden opgepakt. Hierbij is gekeken naar de volgende criteria:

- Is er energie aanwezig om deze actie op te pakken?
- Levert de actie een bijdrage aan Buitengebied in Balans?
- Is de actie uitvoerbaar, bij voorkeur op korte termijn?
- Draagt de actie bij aan het leggen van verbindingen in het buitengebied die een meerwaarde opleveren voor het bereiken van de balans?

Hieruit zijn de volgende acties benoemd:

- Wandelroutes uitbouwen tot groene verbindingen met extensief beheerde stroken.
- Vergroeningsmaatregelen door agrariers, vogelwerkgroep, Limburgs Landschap en Staatsbosbeheer met het oog op extensief gebruikte zone's rond de waardevolle natuurgebieden.
- Blijven praten.
- Laten zien hoe het ook kan: met sterke agrarische sector, met hoge agrarische biodiversiteit, met landbouw en recreatie en met elkaar.
- Stages faciliteren in alle kruisverbanden. Of meeloopdagen, uitwisselingen door ondernemers die vooruit willen, of de geest willen verruimen. Hiermee pak je de verbindingen, respect voor elkaar.
- Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) slopen, aansluiten bij de eis dat in 2024 de asbestdaken gesloopt moeten zijn. Aansluiten bij de APK voor bedrijven en toetsen aan de waarden duurzaamheid, innovatie en kwaliteit ('Dik in orde'). In een werkgroep zou verder uitgewerkt moeten worden hoe er met de VAB's omgegaan moet worden. Hierbij kan gedacht

worden aan belastingvoordeel voor slopers of het behouden van rechten na sloop. Ook het begrip duurzaam kan hier worden uitgewerkt.

- Energiescan voor bedrijven, aansluitend op de APK.
- In beeld brengen van de belastende burgerwoningen (met name de oude bedrijven). Op het moment dat woning in de verkoop komt, moeten nieuwe kopers ervan in kennis gesteld worden wat de belasting is van de woning. Welke last hebben woningen van de omgeving. Kopers van elders weten dat vaak niet en als ze er wonen dan ervaren ze de (over)last pas. Nu is gedachte dat bedrijf op verkeerde plek ligt, maar dit kan ook de woning zijn.
- Pimp je eigen erf. Bedrijven met IKL eigen inpassingsplan laten maken. Bijvoorbeeld door middel van een competitie (zie voorbeeld in Gelderland).
- Marketing Toerisme en Recreatie vanuit overheid door betere samenwerking in de regio. Aansluiten bij bestaande concepten.
- Ontwikkelen toeristisch platform, gedragen door ondernemers uit Nederweert. Ook met maatschappelijke groeperingen en verenigingen. Nederweert is schitterende gemeente maar te veel gefocust op agrarische mensen en industrie. Toerisme en Recreatie hangt er maar bij.
- Transparant zijn naar regering toe: aankarten wat er anders kan.
- Verbindingen maken zoals fietsroute over kanaal Noordervaart. Maar ook naar spin off. Rust, ruimte en groen propageren.
- Opstellen van stimulerings- en beloningsbeleid. Er moeten handvatten zijn voor een ieder die zich wil ontwikkelen te stimuleren en te belonen.
- Verbindingen leggen met boer, burger en natuur en scholen. Creëren van begrip en betrokkenheid. Bijvoorbeeld door stages, klasseboeren (Brabant, voor basisonderwijs).
- Stimuleren innovatie door proeftuinen e.d. (niet te strak toepassen van de regels).
- Nagaan mogelijkheden voor belevingsonderzoek. Wat ervaren de echte inwoners van Nederweert nu ervaren aan overlast.
- Infrastructuur aanpassen aan gebruikers (fietsroutes; apps voor boeren).
- Gezamenlijke kennisontwikkelingen tussen ondernemers op gebied van circulaire economie (=kleinschalige kringloop). Wat betekent het voor hen, welk verdienmodel brengt het mee. Er is nu geen kennisdeling tussen sectoren. Natuur meer als basis gebruiken en van daaruit verder filosoferen. Ketensamenwerking heeft hier ook belangrijke plaats in.
- Werkgroep voor bodemverbetering en water om bodemverschraling tegen te gaan. Hierover kennis uitwisselen met partijen.
- Burgerparticipatie moet een rol krijgen.
- One health: verzorgingsprincipe toepassen: dat betekent dat waar er signalen zijn dat er iets aan de hand is, er toch al verantwoordelijkheid genomen wordt ook al is het nog niet wetenschappelijk bewezen.
- Maken van educatieprogramma: maak kinderen vertrouwd met eigen roots. Niet alle met Landbouw en Natuur maar ook met ambachten, boerderij, alles wat speelt.
- Het stimuleren van ondernemers die streekproducten maken. Kan in buitengebied maar ook op andere manieren. Zorg hierbij voor afzetmarkt bijvoorbeeld door een streekmarkt te organiseren en routes hier langs te laten lopen.
- Kritisch kijken naar erfenis uit verleden. Bedrijf bij Aan Veertien bijvoorbeeld (stank). Als er nieuwe plannen zijn: kijk hier kritisch naar of het wel (daar) moet.